

hoger beroep geen stand gehouden. Het Hof van Beroep in Gent, België, heeft de verdachten vrijgesproken.

Ik zal daarom in deze brief uitleggen hoe het begrip 'aanzetten tot haat, discriminatie en geweld' in het Nederlandse strafrecht – op basis van de Nederlandse jurisprudentie en wetsgeschiedenis – wordt uitgelegd.

Uw aangifte is beoordeeld op basis van artikel 137d van het Wetboek van Strafrecht (Sr) (aanzetten tot haat, discriminatie en geweld) en artikel 261 Sr (smaad). Artikel 137g Sr en artikel 429quater Sr heb ik buiten toepassing gelaten, aangezien deze artikelen vereisen dat er sprake moet zijn van uitsluiting in de uitoefening van een ambt, beroep of bedrijf. Daar is in dit geval geen sprake van. Bovendien ziet artikel 137g Sr alleen op uitsluiting wegens ras.

Artikel 137d Sr

In dit wetsartikel is strafbaar gesteld het in het openbaar, mondeling of bij geschrift of afbeelding, aanzetten tot haat tegen of discriminatie van mensen of gewelddadig optreden tegen persoon of goed van mensen wegens onder andere hun godsdienst of levensovertuiging.

Is er aangezet tot discriminatie?

Wat betreft het bestanddeel 'discriminatie' geldt dat niet ieder onderscheid op grond van godsdienst of levensovertuiging ook strafbare discriminatie is. De definitie van 'discriminatie' in het Nederlandse strafrecht, staat omschreven in artikel 90quater Sr. Dit wetsartikel luidt:

"Onder discriminatie of discrimineren wordt verstaan elke vorm van onderscheid, elke uitsluiting, beperking of voorkeur, die ten doel heeft of ten gevolge kan hebben dat de erkenning, het genot of de uitoefening op voet van gelijkheid van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden op politiek, economisch, sociaal of cultureel terrein of andere terreinen van het maatschappelijk leven, wordt teniet gedaan of aangetast."

Van het beperken van mensenrechten of fundamentele vrijheden op politiek, economisch, sociaal of cultureel terrein is in dit geval geen sprake. Artikel 90quater Sr bevat geen precisering van de inhoud van deze mensenrechten en fundamentele vrijheden, maar de wetgever heeft wel aangegeven dat de

opsomming in artikel 5 IVUR¹ hierbij als richtsnoer kan functioneren.² In artikel 5 IVUR staat geen recht opgenomen waarop in uw zaak inbreuk wordt gemaakt, te weten uitsluiting in de privésfeer.

Daarnaast is er ook geen sprake van het beperken van mensenrechten of fundamentele vrijheden op andere terreinen van het maatschappelijk leven. Uit de wetsgeschiedenis is gebleken dat discriminatie in de privésfeer niet onder het "maatschappelijk leven" valt. Zo stelt de wetgever "*Het Verdrag houdt [...] niet in dat het maken van onderscheid, bijvoorbeeld bij het kiezen van vrienden, zou kunnen worden aangemerkt als discrimineren*".³ Ook noemt de wetgever als voorbeeld iemand die weigert een kamer te verhuren in zijn of haar eigen huis. Diegene maakt zich volgens de wetgever niet schuldig aan discriminatie in de zin van artikel 90quater Sr, omdat het gaat om zijn privéleven.⁴

Nu de Jehova's Getuigen hebben aangezet tot een maatregel die ziet op discriminatie in de privésfeer - namelijk het uitsluiten/verbannen van u en [REDACTED] - valt dit dus niet onder artikel 90quater Sr en daarom ook niet onder aanzetten tot discriminatie in de zin van artikel 137d Sr.

Is er aangezet tot haat?

Er is ook geen sprake van aanzetten tot haat als bedoeld in artikel 137d Sr. Voor een bewezenverklaring van aanzetten tot haat dient er sprake te zijn van uitlatingen die een "intrinsiek conflictueuze tweedeling" schetsen.⁵ Om van een dergelijke tweedeling te kunnen spreken moeten de volgende elementen aanwezig zijn:

- twee groepen worden middels een tweedeling tegenover elkaar gezet waarbij;
- vanuit eenzijdig perspectief wordt geschetst dat;
- de maatschappij dan wel de ene groep ernstig de dupe wordt van één of meer schadelijke eigenschappen van de andere groep en;
- de door die tweedeling ontstane (belangen)kloof tussen de twee groepen zeer wel kan leiden tot ernstige en vaak gewelddadige conflicten

Als (een of meer van) deze elementen aanwezig zijn, wordt er een beeld neergezet dat krachtig genoeg is om haat te genereren. Dan kan dit gekwalificeerd worden als aanzetten tot haat als bedoeld in artikel 137d Sr.

¹ Internationaal verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie.

² *Kamerstukken II 1967/68, 9724, nr 3, p. 5; Kamerstukken II 1967/70, 9724 p. 5.*

³ *Kamerstukken II 1989/90, 20 239, nr. 23, p. 3*

⁴ *Kamerstukken I 1990/91, 20 239, nr. 76c, p. 3-4*

⁵ Zie o.a. Hoge Raad 2 april 2002, ECLI:NL:HR:2002:AD8693.

In uw aangifte heeft u uitgelegd dat [REDACTED] aan de geloofsgemeenschap tijdens een Zoom meeting heeft verteld dat u en [REDACTED] werden uitgesloten van de Gemeente. Zo'n bekendmaking door [REDACTED] houdt in dat uw naam en die van [REDACTED] worden genoemd. De getrouwe gemeenteleden zouden hieruit dan begrijpen dat zij niet met de personen die genoemd worden mogen omgaan. Vervolgens verwijst [REDACTED] dan ook nog naar de Bijbeltekst Korintiërs 5:11 waarbij volgens u de suggestie wordt gewekt dat ex-gelovigen worden geschaard onder de groepen die worden afgewezen door de Jehova's Getuigen, zoals dieven, hoereerders, dronkaards etc. Weliswaar worden er hierdoor twee groepen tegenover elkaar gezet, te weten de ex-Jehova Getuigen en de praktiserende Jehova's Getuigen, maar er kan niet worden gesteld dat door deze handeling (het noemen van de naam en het verwijzen naar Korintiërs 5:11) de ene groep (de praktiserende groep Jehova's Getuigen) ernstig de dupe wordt van één of meer schadelijke eigenschappen van de andere groep (de ex-Jehova's Getuigen) en dat de door die tweedeling ontstane (belangen)kloof zeer wel kan leiden tot ernstige en gewelddadige conflicten. Er is daarom geen sprake van het schetsen van een intrinsiek conflictueuze tweedeling.

Weliswaar zet [REDACTED] andere mensen van de geloofsgemeenschap ertoe aan om met ex-Jehova's Getuigen geen contact meer te hebben, maar dit is onvoldoende om te kunnen spreken van "haat" in strafrechtelijke zin.

Is er aangezet tot geweld?

Ten slotte omvat artikel 137d Sr ook de strafbaarstelling van aanzetten tot geweld. Bij gewelddadig optreden tegen persoon of goed zoals bedoeld in dit wetsartikel moet gedacht worden aan mishandelingsdelicten en vernielingen.⁶ Nu er geen sprake is van het aanzetten tot een mishandeling of vernieling, valt het gedrag waartoe wordt aangezet (sociale uitsluiting) ook niet onder aanzetten tot geweld.

Gelet op het bovenstaande kan het gedrag van [REDACTED] niet gekwalificeerd worden tot hetgeen strafbaar is gesteld in artikel 137d Sr.

Smaad

Naast discriminatie heeft u ook aangifte gedaan van smaad. Ik heb uw aangifte daarom ook beoordeeld op grond van artikel 261 Sr. Dit artikel luidt:

⁶ J.M. ten Voorde, commentaar op art. 137d Sr, in: C.P.M. Cleiren, J.H. Crijns & M.J.M. Verpalen (red.), *Tekst & Commentaar Strafrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2020.

"Hij die opzettelijk iemands eer of goede naam aanrandt, door tenlastelegging van een bepaald feit, met het kennelijke doel om daaraan ruchtbaarheid te geven, wordt, als schuldig aan smaad, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van de derde categorie."

De Hoge Raad heeft bepaald dat er geen sprake is van een tenlastelegging van een bepaald feit wanneer het feit niet het gedrag van een betrokkene, maar een eigenschap betreft. Ook wanneer het gedrag slechts in algemene termen wordt geduid en het dus niet om een voldoende concrete gedraging gaat is er geen sprake van tenlastelegging van een bepaald feit in de zin van artikel 261 Sr.⁷

In uw aangifte heeft u aangegeven dat uw naam wordt genoemd in combinatie met een verwijzing naar een Bijbeltekst over dieven, hoereerders, dronkaars etc. Er is dus geen sprake van een duidelijke gedraging die aan u ten laste wordt gelegd. Voor zover er al sprake is van een gedraging in plaats van een eigenschap, wordt het gedrag ook nog eens in algemene termen geduid.

De gedane uitlating is daarom geen strafbare smaad in de zin van artikel 261 Sr. Ook voor dit onderdeel van uw aangifte volgt dan ook geen strafrechtelijke vervolging.

Conclusie

Ik begrijp dat u en [REDACTED] bovengenoemd handelen van [REDACTED] als zeer vervelend en ingrijpend heeft ervaren. Ik dien uw aangifte echter te beoordelen aan de hand van een aantal (juridisch) vastgestelde kaders. En hoewel ik mij kan voorstellen dat het voor u teleurstellend zal zijn, ben ik van oordeel dat er geen sprake is van enig strafbaar feit. Ik zal dan ook geen nader onderzoek instellen.

Bent u het niet eens met het besluit?

Als u het niet eens bent met het besluit om niet tot strafvervolging over te gaan, dan kunt u schriftelijk een klacht indienen bij de sector strafrecht van het gerechtshof Den Haag (Postbus 20302, 2500 EH 's-Gravenhage). Vermeldt u dat het hier gaat om een klacht op grond van artikel 12 Wetboek van Strafvordering en voeg daarbij een kopie van uw aangifte en een kopie van deze brief toe.

⁷ HR 29 september 2009, ECLI:NL:HR:2009:BI1171.

Datum 11 oktober 2022

Ons kenmerk [REDACTED]

Pagina 6/6

Voor ondersteuning bij het indienen van de klacht kunt u contact opnemen met Slachtofferhulp Nederland via 0900 0101 (lokaal tarief) of met uw rechtsbijstandsverzekeraar.

Contact Antidiscriminatiebureau RADAR

Naast strafvervolgning zijn er alternatieve mogelijkheden om eventuele discriminatie aan te pakken. Hiervoor kunt u contact opnemen met stichting RADAR. De klachtbehandelaars van RADAR adviseren u kosteloos over vervolgstappen en zoeken samen met u naar een oplossing. Uw melding draagt bovendien bij aan het in kaart brengen en bestrijden van discriminatie. Voor meer informatie, ga naar www.radar.nl, stuur een e-mail naar info@radar.nl of bel 010 411 39 11.

De officier van justitie,

[REDACTED]